Algimantas Merkevičius

UŽUPIŲ KAPINYNO TYRINĖJIMAI

LII 1990m. tyrinėjo Kalnelio (Joniškio raj.) piliakalnius (žr. šiame leidinyje: A.Merkevičius, Kalnelio piliakalnių tyrinėjimai). Šių tyrinėjimų metu buvo pradėtas tirti ir Užupių kapinynas, nes jis su kitais Kalnelio archeologiniais paminklais sudaro vieną kompleksą (žr. šiame leidinyje minėto str. pav.).

Užupių kapinynas yra apie 3 km į vakarus nuo Joniškio miesto, kairėje plento Joniškis-Žagarė pusėje, šiaurinėje kaimo dalyje, prie ribos su Kalnelio gyvenviete. Po melioracijos (pav.) Užupių kaimo sodybų jau neišliko. Gyventojai išsikėlė į miestus ar į gretimą Kalnelio gyvenvietę.

Užupių kaimo kapinynas yra tik už 600m į pietryčius nuo pirmojo Kalnelio piliakalnio, apie 30m į vakarus nuo Vilkiaušio upelio kairiojo kranto, dabar melioracijos griovio. Kapinynui panaudota apie 100x70m dydžio natūrali kalvelė. Tyrinėjimų metu tai buvo kultūrinė ganykla, per vakarinę jos dalį eina lauko keliukas. Už keliuko į šiaurės vakarus, už 400m, stovi kolūkio grūdų sandėlis.

Seniau kasant žvyrą ir dirbant žemę, šioje kalvelėje buvo aptinkama žmonių kaulų ir įvairių radinių. Nepriklausomos Lietuvos laikais žemės savininkas Kazys Vaičiulis pasakojo radęs įvijinių apyrankių, smeigtukų, kitokių radinių. Pora radinių iš šio kapinyno - žalvarinė segelė ir apgalvio narelis yra patekę į Žeimelio muziejų. Kolūkis taip pat kurį laiką kasė žvyrą ir smėlį iš kapinyno teritorijos. Melioruojant žvyro duobės buvo užlygintos, todėl kapinyno kalva pakeitusi išvaizdą, pažemėjusi ir suplokštėjusi.

Ieškant kapinyno vietos, 1990m. kalvelėje buvo iškasta trylika plotų, iš viso 390m^2. Centrinėje kalvos dalyje rasti

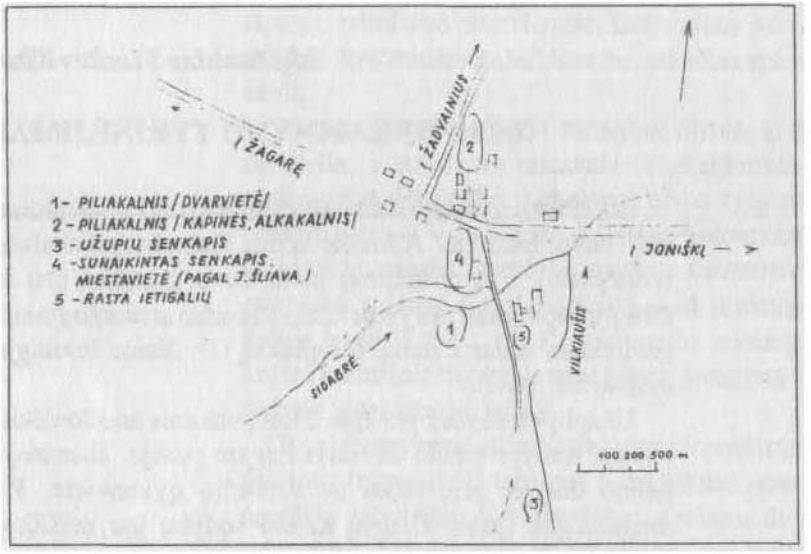

Joniškio apylinkių archeologijos paminklai

šeši ariant apardyti kapai. Mirusieji atidengti 40-60cm gylyje, duobės apvaliais galais. Griaučiai sunykę, ariant žemę apardyti, laidoti galvomis į šiaurės vakarus (3 kapai) ir į pietryčius (3 kapai), aukštielninki, ištiestoje padėtyje, rankos įvairiai sudėtos. Mirusieji, atrodo, buvo laidoti skobtiniuose karstuose, nes prie kai kurių griaučių atidengti karstą rėmą akmenys (k. Nr.4-6).

Prie griaučių, ant mirusiojo krūtinės, rasta tik dalis sunykusio geležinio smeigtuko (k. Nr.2). Kiti dirbiniai aptikti atsitiktinai, ariamos žemės sluoksnyje. Tai įmovinis geležinis kirvis, 2 įmoviniai geležiniai ietigaliai, dalis geležinio peilio, dalis žalvarinės įvijinės apyrankės.

Pagal surastus dirbinius ištirtoji kapinyno dalis datuojama VIII-IX m.e.a. ir priklauso žiemgaliams.